

Informácia o procese národných konzultácií k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2027

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (MIRRI SR) zahájilo proces národných konzultácií k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie (EÚ) v apríli 2024 stretnutím **pracovnej skupiny Partnerstvo pre politiku súdržnosti**, ktorá predstavuje expertnú platformu združujúcu vyše 80 reprezentatívnych zástupcov sociálno-ekonomických partnerov. Na uvedenom stretnutí boli sociálno-ekonomickí partneri informovaní o diskusii k budúcej podobe politiky súdržnosti EÚ prebiehajúcej na európskej úrovni a plánovaných aktivitách národného konzultačného procesu na úrovni Slovenskej republiky (SR). Zároveň bol predstavený diskusný dokument MIRRI SR [Budúcnosť politiky súdržnosti EÚ po roku 2027](#), na ktorý nadväzoval dotazníkový prieskum.

Dotazníkový prieskum sa uskutočnil v termíne od 8. 4. 2024 do 26. 4. 2024. Jeho cieľom bolo zozbierať informácie a poznatky z prostredia organizácií členov pracovnej skupiny Partnerstvo pre politiku súdržnosti, ktoré budú podkladom pre ďalšie diskusie a tvorbu Národnej pozície Slovenskej republiky k politike súdržnosti Európskej únie po roku 2027. Prieskumu sa zúčastnilo až 63,4 % členov pracovnej skupiny. Výsledky dotazníka sú zverejnené na webovej stránke eurofondy.gov.sk.

Hlavné zistenia a odporúčania pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2027, ktoré vzišli z dotazníkového prieskumu:

- Súdržnosť stále rozhodne patrí k základným politickým prioritám EÚ;
- Politika súdržnosti EÚ má mať aj naďalej významné postavenie v rámci rozpočtu EÚ a má si zachovať svoje postavenie hlavnej investičnej politiky EÚ;
- Úlohou politiky súdržnosti EÚ je okrem svojho tradičného zamerania (konvergencia regiónov) aj do značnej miery prispievať k plneniu celoeurópskych cieľov;
- Plnenie európskych cieľov je možno dosahovať najlepšie kombináciou investičnej podpory na národnej aj regionálnej úrovni;
- Doterajšie prepojenie politiky súdržnosti EÚ s európskym semestrom (špecifické odporúčania pre krajinu) nebolo príliš motivačné k realizácii štrukturálnych reforiem;
- Výsledková orientácia politiky súdržnosti EÚ by mala byť posilnená, inšpiráciou môže byť systém plnenia míľnikov a dosahovania cieľov (po vzore Plánu obnovy a odolnosti);
- Princíp partnerstva má byť naďalej striktne uplatňovaný;
- Posilnené by malo byť územné zameranie politiky súdržnosti EÚ, konkrétne územné výzvy by mali byť definované aj zo strany Európskej komisie (EK), stále by malo ostať povinné vyčlenenie zdrojov na udržateľný mestský rozvoj (a mohlo by byť aj % navýšené), zväziť možno aj vyčlenenie % pre vidiecke aktivity;
- Alokačný kľúč politiky súdržnosti EÚ by mal byť rozšírený o viac ukazovateľov (okrem HDP);
- Vo väčšej miere by mali byť v budúcnosti využívané finančné nástroje;
- Budúca politika súdržnosti EÚ by mala mať jednoduchšie legislatívne pravidlá, menšiu administratívnu záťaž, väčšiu možnosť flexibility pri programovaní aj implementácii, menšie tematické obmedzenie/limity, silnú orientáciu na výsledky.

Začiatkom júna 2024 zorganizovalo MIRRI SR **odborné diskusie - okrúhle stoly**, ktorých sa zúčastnilo 40 zástupcov sociálno-ekonomických partnerov zo štátnej správy a územnej samosprávy, zamestnávateľov, akademickej obce, záujmových združení a mimovládnych neziskových organizácií.

Prvý okrúhly stôl bol venovaný základným otázkam týkajúcich sa obsahového zamerania, postavenia, charakteru a priorít politiky súdržnosti EÚ po roku 2027.

Druhý okrúhly stôl bol viac technicky zameraný a venoval sa vybraným pravidlám/aspektom politiky súdržnosti EÚ po roku 2027, a to aj v kontexte jej realizácie v podmienkach SR. Zástupcovia rezortov, ktorí majú dlhoročné skúsenosti s programovaním a manažovaním eurofondových investícií spoločne diskutovali otázky týkajúce sa územného zamerania investícií, príspevku k plneniu európskych cieľov, spojeniu investícií s reformami, zabezpečenia komplementarít a synergií, posilnenia výsledkovej orientácie, využívania finančných nástrojov, zjednodušenia/uplatnenia zjednodušených foriem vykazovania, možnosti flexibilit, atď.

Koncom júna 2024 prebehne online stretnutie na tému novej podoby politiky súdržnosti EÚ po roku 2027 aj s územnými partnermi (8 zástupcovia VÚC, 18 zástupcovia udržateľného mestského rozvoja, ZMOS, Únia miest Slovenska), na ktorom sa vo vzťahu k budúcej podobe politiky súdržnosti EÚ budú diskutovať najmä otázky možného posilnenia územného prístupu.

Vybrané myšlienky z diskusie okrúhlych stolov:

- Súdržnosť má v Európe stále silné opodstatnenie, jej zámerom by nemalo byť len prerozdeľovanie bohatstva pre rovnosť, ale celková ekonomická životaschopnosť Únie vytváraná aj cez posilnenie miestnych ekonomík.
- Politika súdržnosti EÚ má ostať hlavnou investičnou politikou EÚ spojenou s plnením európskych cieľov a výziev, ale zároveň je potrebné zachovať jej charakter „politiky spätéj s územím“. K tomu je nevyhnutné, aby politika súdržnosti mala na úrovni EÚ adekvátny rozpočet.
- Celoeurópskymi výzvami, ktoré sa dostanú do popredia budú (okrem výziev zelenej a digitálnej transformácie) určite aj demografické výzvy (vrátane odlivu talentov), konkurencieschopnosť EÚ, ale aj obrana a rozširovanie EÚ. Na tieto výzvy bude musieť reagovať aj Slovensko.
- V súvislosti s posilnením konkurencieschopnosti bude dôležitá podpora strategických sektorov a podnikov (vrátane možnosti podpory veľkých podnikov).
- Pri prepojení investícií s reformami, je dôležité, aby reformy mali strategický základ a zmysluplné ukotvenie na národnej úrovni (a všeobecnú politickú podporu), nemali by byť iba návrhom z procesu a odporúčaní európskeho semestra.
- Dôležitá je budúca podpora všetkých regiónov pri zohľadnení ich územných špecifik.
- Pri napĺňaní cieľov politiky súdržnosti EÚ by mala byť možná určitá územná flexibilita. Rovnako tak je potrebná aj určitá možnosť flexibility pre reakciu na krízové situácie, legislatívne zadefinovaná od začiatku obdobia.
- Posilnená by mala byť výsledková orientácia politiky súdržnosti EÚ.

- Vo väčšej miere možno zväziť využívanie finančných nástrojov. Stanovenie oblastí, kde budú finančné nástroje využívané má byť na rozhodnutí členského štátu, tak ako aj stanovenie miery ich využívania.
- V súvislosti so zabezpečením synergických účinkov by bola prospešná harmonizácia pravidiel jednotlivých nástrojov. Vyhnúť sa treba vytváraniu „duplicitnej“ podpory rovnakých oblastí z rôznych zdrojov.
- Politika súdržnosti EÚ by mala ísť „ruka v ruke“ so strategickým plánovaním (na všetkých úrovniach).
- Úspešná a efektívna realizácia politiky súdržnosti EÚ po roku 2027 by na Slovensku mala mať strategický základ – vo forme komplexnej národnej rozvojovej stratégie, ktorá by stanovovala strednodobé investičné priority a ich financovanie (z európskych a národných zdrojov).

V rámci konzultačného procesu MIRRI SR zorganizovalo, obdobne ako tomu je na európskej úrovni, rozsiahlejšiu **panelovú diskusiu „Národné kohézne fórum“**, kde v rámci viacerých panelov diskutovali zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov, analytikov, odbornej verejnosti a zástupcovia rezortov so skúsenosťami z oblasti programovania a implementácie fondov EÚ.

Národné kohézne fórum sa uskutočnilo pod záštitou ministra investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a boli naň pozvaní členovia pracovnej skupiny Partnerstvo pre politiku súdržnosti, Rady vlády SR pre regionálny rozvoj a politiku súdržnosti EÚ, ako aj zástupcovia širšej odbornej verejnosti a územných partnerov.

Cieľom panelovej diskusie bolo získať odborné vstupy do pripravovanej národnej pozície Slovenska k politike súdržnosti EÚ po roku 2027. Zároveň táto aktivita umožní zviditeľniť dôležitosť politiky súdržnosti EÚ v podmienkach SR a zapojiť do prípravy jej realizácie v budúcom období široké spektrum odborníkov, sociálno-ekonomických partnerov a najmä zástupcov miest, obcí a regiónov.

Panelová diskusia bola rozdelená do troch tematických blokov, v rámci ktorých boli diskutované témy súvisiace s doterajšími vplyvmi a prínosmi politiky súdržnosti EÚ pre Slovensko a jeho regióny a témy dotýkajúce sa budúcnosti tejto európskej politiky a s tým súvisiace výzvy, ktoré čakajú Slovensko v nadchádzajúcom programovom období.

Tematické zameranie panelových diskusií:

1. **Panel I - Ako Slovensku pomáhajú eurofondy - 20 rokov eurofondov na Slovensku**
 - Príspevok fondov EÚ k hospodárskemu rastu a zamestnanosti na Slovensku
 - Podpora konvergencie slovenských regiónov
 - Vplyv fondov EÚ na verejné politiky a investície
2. **Panel II - Výzvy a dilemy Slovenska pred novým programovým obdobím**
 - Potreba prioritizácie podpory z fondov EÚ
 - Územný prístup
 - Efektívne nastavenie vnútroštátneho systému využívania fondov EÚ

3. Panel III - Východiská budúcej podoby politiky súdržnosti EÚ a ich prepojenie na národnú úroveň

- Výzvy EÚ a priority budúcej politiky súdržnosti EÚ
- Limity európskych pravidiel
- Spojenie reforiem s investíciami
- Finančné aspekty politiky súdržnosti EÚ

Záver a odporúčania z Národného kohézneho fóra budú podkladom do pripravovanej národnej pozície SR k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ. Pozičný dokument bude vypracovaný participatívnym spôsobom a po schválení vládou SR zaslaný zástupcom Európskej komisie v prvom kvartáli 2025 ako vstup SR do formovania nových pravidiel pre využívanie zdrojov z fondov EÚ v nasledujúcom programovom období.

Zverejnenie návrhu budúceho viacročného finančného rámca EÚ a návrhov európskej legislatívy pre politiku súdržnosti po roku 2027 sa očakáva v priebehu roka 2025.